

Kunstig rede for fiskeørn

Faktaark for prosjektet «Fugleturisme i Midt- og Øst-Finnmark», et prosjekt i «Naturarven som verdiskaper (M)»

Å lage kunstige reirplasser til fugler kan være viktig. Hensikten kan enten være å få dem til å hekke på spesielle plasser, eller å hjelpe dem med gode reirplasser som kan være en mangelvare for enkelte arter. Dette faktaarket beskriver hvordan vi kan hjelpe fiskeørna med kunstige reirplasser.

Fiskeørna er den minste av de tre ørneartene som vi har i Norge. Arten har et vingespenn fra 1,4 til 1,7 meter og veier fra 1,4 til 2,2 kg. Fiskeørna er hvit på brystet og har hvite langsgående felter på undersiden av vingene. Ellers mørke knoker under vingene. På nært hold ser man at fiskeørna har tydelige gule øyne. Den kan lett forveksles med store måker da den ofte holder seg i nærheten av vann.

Fiskeørna lever stort sett av fisk som den jakter på i fiskerike vann. Den kan fly store avstander på jakt etter mat, og tar gjerne flyturen ut til kysten (om ikke avstanden er for stor) på jakt etter saltvannsfisk. Når fiskeørna jakter, sitter den gjerne i toppen av et tre i vannkanten og speider etter fisk, eller den seiler over vannet for så å «stille». Når byttet er oppdaget, stuper den ned i vannet og griper fisken med skarpe klør. Fiskeørna kan ta fisk opp til 1,5 kg, og skal den fly langt med fisken i klørne, pleier fiskeørna å «snu» fisken parallelt i flygeretningen for å unngå luftmotstand.

Fiskeørna har i den senere tid økt hekkeutbredelsen i Norge. Arten finnes hovedsakelig på Østlandet, men hekker også spredt øst i Finnmark og Troms. Den bygger redet oftest i nærheten av fiskevann, men kan også hekke mange kilometer unna. Oftest velger fiskeørna ei stor kraftig furu hvor redet plasseres med god utsikt helt i toppen av treet. At fiskeørna velger et stort og kraftig tre er nok ingen tilfeldighet. Paret kommer nemlig tilbake til den samme hekkelokaliteten år etter år, og reiret bygges stadig på. Dette resulterer i store tunge reder som ofte har en diameter på opptil

1,5 meter og en høyde på opptil to meter. Vekta kan bli opptil ett tonn. Med så store tunge reder hender det ofte at reder faller ned, ofte om vinteren med mye tung snø og vind.

Reiret på bildet er kunstig og ble satt opp vinteren 2005. Allerede i 2006 ble det tatt i bruk av fiskeørn, og siden er det benyttet hvert år. I dette tilfelle valgte man å kutte av toppen av treet rett over to kraftige greiner, for så å plassere redet oppå den avkuttete toppen, slik at de to greinene holder redet oppe.

Til selve byggingen av redet trengs det sag, øks, galvanisert ståltråd, avbitertang og tau. Det er i tillegg en mulighet å bruke grov hønsenetting under redet. Det er imidlertid ikke strengt nødvendig ettersom fiskeørna tetter og reparerer redet hvert år. Benyttes hønsenetting bør den være litt mindre enn kransen, og festes under bunnen av redet. Nettingen må ikke skade fuglene.

Et «hellende» tre som skiller seg litt ut i forhold til andre trær er en potensiell hekkeplass for fiskeørn. Det står nær vannkanten og har en «krone» som egner seg godt til å etablere et kunstig rede til fiskeørn.

Til bygging av kunstige reder er grangreiner anvendelige. De tåler å bli bøyd uten å knekke, også på vinterstid. Et kunstig rede bør bygges nær treet som det skal stå i. Dette fordi de er tunge å transportere. Man begynner med å lage en «krans» av greiner. Når kransen er ferdig bør man «knytte/surre» kransen hver 30 cm med ståltråd, slik at kransen holdes sammen. Det er denne som danner selve «rammen» for rede.

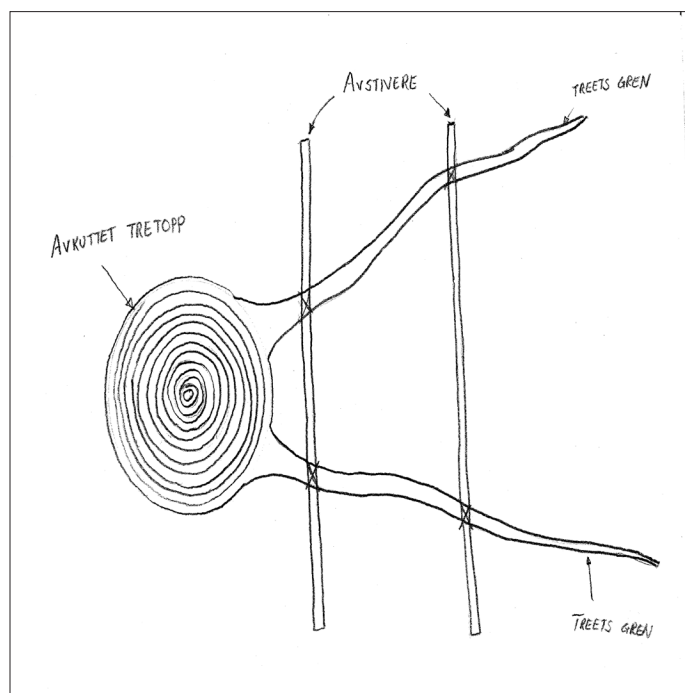
Etter å ha laget selve kransen, stikkes greiner inn i en av sidene til kransen og opp i den andre siden, slik at de blir festet i kransen. Greinene som stikkes inn bør få en liten bue slik at det dannes en fordypning i redet. På bildet står kransen oppreist for å vise hvordan dette bør gjøres. Her kan man se at greinene ligger i en bue som blir til bunnen av redet.

Greiner stikkes gjennom redebunnen til den blir «tett». Her er redet klart for å heises opp i treet og monteres. Tauet festes i kransen ved oppheising (på høykant) for ikke å ødelegge redet. Når redet er oppe festes det godt med ståltråd i fundamentet. Til slutt pyntes redet med tørrkvister og mose.

Redet pyntes med tørre kvister, og mose legges i redeskålen etter at det er montert i treet. Bildet over viser et ferdig bygget rede på bakken.

Legges redet på to parallelle greiner kan det lages et bredere fundament med å legge på tverrgående avstivere av tykke greiner.

Et ferdig montert fiskeørnrede. Avstanden mellom reirene bør minst være to kilometer. Reirene bør monteres minst sju meter over vannet/bakken.

Fiskeørnunger ringmerkes i et kunstig reir

Verneutstyr og sikkerhet: Det anbefales å bruke sikringssele når man klatrer i treet for å unngå fallulykker. Arbeidshansker er viktig for å unngå rift og kutt. Sikkerhetsmessig anbefales det at minst to personer utfører jobben. Dette gjelder også ved senere besøk oppi fiskeørnreiret.

Faktaarket er laget av Steinar Terjesen